A°. 1834. N°. 96.

ZONDAG DEN 30sten NOVEMBER.

SURINAAMSCHE COURANT.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

POST-KANTOOR.

Tot narigt van het Publiek dient, dat Z. M. Brik van Oorlog *ECHO*, gecommandeerd door den Kapt. Luit. ter Zee H. W. VAN VOSS, op Maandag den 1sten December aanstaande, naar de Eilanden *St. Eustatius* en *St. Martin* zal vertrekken, en dat de voor genoemde Eilanden, bestemde Brievenzakken, dien dag ten *twaalf* uren, zullen worden gesloten.

Paramaribo den 29 November 1834.

De Tweede Commies ter Gouvernements Secretarij, belast met de waarneming der Posterij,

A. P. TIRION.

SCHEEPS-TIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

Den 26sten dezer, de Nd. Am. Brik *Fox*, Kapt. C. SAUNDERS, van Boston.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

(*Uittreksels uit de Hollandsche Couranten tot en met 26 September* 1834.)

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 *September*. De berigten uit Spanje, van de zijde der monarchalen, houden in, dat *D. Carlos* zich den 11den in Larrea, in de provincie Alava, heeft bevonden; den 12den in Narvajas, niet verre van Salvatierra. — De persoon, welke uit Engeland is afgezonden, om *D Carlos* den dood zijner echtgenoote bekend te maken, is den 15den in Bajonne aangekomen, en, begeleid door een der vertrouwde ambtenaren van het fransche ministerie, verder naar Spanje gereisd.

De monarchalen geven hoog op van de verwoestingen, welke de generaal *Rodil* in de baskische provincien aanrigt. Zij verzekeren, dat de Carlisten niet alleen de slagtoffers zijn van zijne verderfelijke maatregelen, maar dat ook de begunstigers van het bewind der Koningin 'er onder lijden, en dat alleen de revolutionnairen door hem worden verschoond. Dergelijk eene handelwijze van een man, die nog kort geleden onder de absolutisten werd geteld, en welke, bij het overlijden van Koning *Ferdinand*, werd voorgedragen als degene, op welken *D. Carlos* wel waarschijnlijk zoude kunnen rekenen, kan met regt verwondering baren, doch de monarchalen meenen, dat hij op zoodanig eene wijze de meerderheid der spaansche gedeputeerden, die eerlang het bewind in Spanje de wet zullen stellen, poogt te believen, ten einde te verhoeden, dat hij als dan, ter zake van den ongunstigen uitslag zijner krijgsverrigtingen, wordt weg gezonden. — De verwoestingen, dezer dagen door de troepen der Koningin aangerigt, zijn overgroot. Op zijnen laatsten togt naar S. Sebastian, heeft *Rodil* de kloosters van Nuestra Senhora d'Aranzuza, en van Bera in de asch gelegd. Dat der kapucijnen te San Sebastian is ternaauwernood gespaard, doch men verzekert, dat hij, na het huis van den hertog *van Grenada* te Ascoitia te hebben doen verbranden, ook het magtige klooster en de kerk van *St. Ignatius de Lojola*, den stichter van de orde der Jesuiten, te Aspeitia in de asch heeft doen leggen.

Gisteren avond heeft het bewind de navolgende telegrafische depêche, uit Bajonne van den 19den, bekend doen maken: »Den 16den heeft *Zumalacarreguy* zich te Munariz, bij Estella, bevonden. Wat *D. Carlos* betreft, de een zegt, dat hij zich bij ge noemd opperhoofd heeft gevoegd; de ander, dat hij zich met de grootste zorg verborgen houdt. Deze onzekerheid, in verband met de verwijdering van *Zumalacarreguy*, en het versterken van Elisondo, brengt de Carlisten van de vallei van Bastan in groote verlegenheid. Sedert 14 dagen is hunne junta zonder geld."

PARIJS, 21 *September*. De berigten van het tooneel des oorlogs in Spanje worden hoe langer hoe duisterder. Sedert eenige dagen had men gesproken van een gevecht, hetwelk in de omstreken van Mondragon zoude hebben plaats gehad. Thans lezen wij deswege in de *Sentinelle des Pyrénées*;

Wij vernemen op eene stellige wijze dat er tusschen Mondragon en Ochandiano een ernstig gevecht heeft plaats gehad. De opperbevelhebber Rodil, de generaals Cordova en Jaureguy, die bij het begin van het gevecht op het slagveld waren aangekomen, stonden aan het hoofd van de troepen der Koningin; het gevecht was vreesselijk; de karlisten hebben 600 dooden en gesneuvelden op het slagveld gelaten; onderscheidene beladene muilezels zijn in handen van de troepen der Koningin gevallen.

Rodil en Jaureguy hebben de 4de en 6de bataljons insurgenten van den Bastan, Navarre, Guibelalde en Guipuzcoa, op de vlugt gejaagd.

Zumala Carreguy had aan de stad Etchalar eene brandschatting van 2000 rations brood, wijn en vleesch opgelegd.

Onderscheidene autoriteiten van Guipuzcoa hadden bij de regering klagten ingeleverd tegen Rodil, die, zeiden zij, hen zonder reden of noodzakelijkheid plaagde; deze heeft de onderteekenaars dier klagte verbannen.

In het dorpje Arizeun waren twaalf huizen en het klooster bestemd om in brand gestoken te worden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, 19 *September*. Volgens brieven uit Konstantinopel, van 26 Augustus, zou de rust in Syrie nog geenszins zoo volledig hersteld zijn, als men dit in sommige berigten heeft doen voorkomen. Aan de uitrusting der turksche vloot werd weder gearbeid, en men sprak op nieuw van het in zee steken derzelve, ten einde den aanvoer van troepen en krijgsbehoeften uit Alexandria naar Syrie te verhinderen; doch aan den anderen kant werd bij voortduring verzekerd, dat de bevriende mogendheden zich tegen dergelijken stap der Porte bleven verzetten, en zelfs zeide men, dat de steeds bij Vurla liggende britsche vloot denzelven des noods met geweld verhinderen zou. — De pest nam in Konstantinopel toe, en had zich ook te Adrianopel en in verscheidene plaatsen tusschen den Balkan en den Donau vertoond.

— Volgens berigt uit Rome, van den 6den dezer, werd Z. M. de Koning van Sardinie aldaar verwacht op zijne doorreis naar Napels. — De spaansche infant *D. Sebastiaan* en zijne gemalin zijn uit Marseille te Genua aangekomen, zich naar Napels begevende.

HAMBURG, 19 *September*. Uit Petersburg, 10 September, meldt men, dat, ter gelegenheid van de plegtige inwijding der Alexanders-zuil op den 11den, 110,000 man troepen, bestaande uit de garde en uit het grenadier-corps, in en om dier hoofdstad vereenigd waren, en dat de Newa met oorlogs-vaartuigen bedekt was. Den 17den zou de Keizer naar Moscou, Tula en verscheidene binnenlandsche gouvernementen vertrekken; eene buitenlandsche reis zou Z. M. niet doen. De Keizerin zou den 19den zich naar Berlijn begeven. — Ter gelegenheid van het bovenbedoelde feest, heeft de vorst stedehouder van Polen, op last des Keizers, aan een aantal ingezetenen, die wegens staatkundige woelingen in regten betrokken waren, vergiffenis, en aan eenige veroordeelden kwijtschelding van straf verleend.

— Te Gothenburg had de *cholera* laatstelijk opgehouden, na 2336 personen ten grave gesleept te hebben. — Tot den 12den waren te Stokholm 1906 personen daaraan gestorven.

— In Zweden is zekere kapitein *Lindeberg*, op eene beschuldiging wegens beleediging des Konings in een openbaar geschrift, door het geregtshof ter dood veroordeeld. Z. M. heeft die straf, welke op eene oude wet gegrond is, veranderd in die eener driejarige gevangenis; maar de veroordeelde, welke beweert, dat het gewele vonnis onwettig is, heeft in de dagbladen laten verklaren, dat hij die koninklijke genade niet aanneemt en, ten nutte zijns vaderlands, de doodstraf begeert te ondergaan.

Uit Petersburg wordt dd. 10 September het volgende gemeld:

Tegen het op morgen plaats hebbende feest zijn allerluisterrijkste toebereidselen getroffen. Honderd tien-duizend man troepen, bestaande uit de Keizerlijke garde en het korps grenadiers, zijn binnen en rondom Petersburg vereenigd. Van af de Admiraliteit tot aan het Marmer Paleis is de Newa met oorlogschepen overdekt. Alle logementen en partikuliere woningen zijn met vreemdelingen opgevuld. Maandag aanstaande en gedurende de twee volgende dagen zullen onder persoonlijk bevel des Keizers groote krijgsoefeningen nabij Zarskoe-Selo plaats hebben; ook is Z. M. voornemens op Krasnoe Selo aan het korps Officieren, een dine van 600 couverts aan te bieden. Den 17den vertrekt de Keizer van Zarskoe-Selo om Moskou, Tula en onderscheiden gouvernementen van de binnendeelen des rijks te bezoeken; de Keizerin daarentegen zal den 19den in gezelschap van de Groot-Vorstin Maria en Prins Willem van Pruissen naar Berlijn op reis gaan. Naar men stellig verzekert is de Keizer niet voornemens zijne staten te verlaten en eene reis naar buitenslands te aanvaarden, gelijk onlangs verscheiden vreemde nieuwsbladen hadden verzekerd.

— De *Oesterr. Beobachter* geeft eene ijzingwekkende schildering van den brand in de Weener Neustadt, en besluit dezelve met de volgende woorden: Tot hiertoe schetsten wij slechts den toestand der tot asch verkeerde stad; van waar echter, moeten wij woorden ontleenen om de jammerlijke gesteldheid harer ongelukkige bewoners te beschrijven? Van 10,000 gedeeltelijk zeer gegoede burgers zijn de bezittingen van *vijf zesde deelen* eene prooi der vlammen geworden; tot op den 10den September zijn dertig lijken van onder puin en asch uitgegraven. De rampspoedig omgekomenen, zijn deels verbrand deels verminkt, deels in rook en vlam gestikt. De stad is voor een groot gedeelte door deszelfs voormalige bewoners verlaten; zij vloden, om slechts het leven te behouden, en zijn thans of onder den blooten hemel gelegerd of zoeken huisvesting in de omliggende gehuchten en fabrieken. De weinige, welke men in de met puin opgevulde straten, of in de nog brandende huizen aantreft, hebben door de vlam verschroeide gezigten,

of hoofd-, arm en beenwonden. Schreijende moeders met kinderen aan hunne zijde en zuigelingen aan de borst, jammeren om het verlies van echtgenooten; mannen zoeken wanhopend vrouw en kind. Hier ziet men vertwijfeling zich in klagt en tranen lucht geven, daar heeft zij anderen doen verstommen en een diep stilzwijgen doen aannemen. Terwijl een kind op den hoek van eene straat de hand om een aalmoes uitstrekt en met onverschilligheid zegt *mijn vader is verbrand*, hoort men aan een ander hoek een meisje met de hartverscheurendste klaagtoonen hare moeder beweenen. Ter verzachting van de ramp doet de menschlievendheid wat zij kan.

— Het volgende *middel om op Zink te schrijven*, door een buitenlandsch dagblad opgenomen, achten wij der mededeeling aan onze lezers niet onwaardig. Heinrich Braconnot bedient zich daartoe van een mengsel van 1 deel fijn gestampt Spaanschgroen 1 deel Salmiak, ¼ deel zwartsel en 10 deelen water, al hetwelk goed dooreen moet worden geroerd. De trekken, met dit mengsel op Zink gemaakt, zijn onuitwischbaar, en blaadjes van dit metaal, op die wijze beschreven, kunnen met voordeel, ter vervanging der met olieverf beschreven plankjes, in kruidtuinen, tot het aanwijzen van namen, nommers of andere herkenningsteekenen, bezigd worden.

— Uit Petersburg, wordt van 12 September het volgende geschreven:

De plegtige onthulling der Alexanderzuil heeft hier, gelijk vroeger was aangekondigd, gisteren plaats gehad, en werd door schoon herfstweder begunstigd. Na den afloop der plegtigheid heeft een aantal van niet minder dan 105,000 krijgslieden van onderscheiden wapens voor den Keizer gedefileerd.

Het Deensche Weekblad (*Dansk Ugeskrift*) behelst, in deszelfs n°. 119 en 120, een berigt van den Archivarius *Finn Magnussen* over eene ontdekking, onlangs door hem gedaan, om het oudste bekende Deensche opschrift, den Runensteen, op *Braavalla Heide* in *Blekirgen*, te lezen. Sedert de twaalfde eeuw is dit opschrift het voorwerp van nasporingen en gissingen geweest, welke tot hiertoe zonder gevolg waren gebleven. In het verleden jaar zond het Koninklijk Genootschap der Wetenschappen te *Koppenhage* eene commissie derwaarts, bestaande uit de HH *Finn Magnussën*, den Justitie-raad *Mölbech* en den Natuurkundige *Forchhammer*, om te onderzoeken, of dit raadselachtig gesteente voor schrift moet gehouden worden, of voor eene speling der natuur. De commissie verklaarde zich tegen dit laatste gevoelen, zonder evenwel den zin van het opschrift te kunnen ophelderen. Eerst onlangs viel den heer *Finn Magnussen* het denkbeeld in, om het opschrift van de regter naar de linkerhand te lezen, en hierdoor werd hem plotseling alles duidelijk. Hij heeft nu het ontcijferde opschrift medegedeeld, 't welk in de oud-Noordsche taal in de alliterende versmaat of het letterrijm gesteld en geschreven is, kort voor den slag op de *Braavalla-heide* omstreeks het jaar 735, bevattende een gebed aan de Noordsche Godheden *Othin*, *Frei* enz., om voor den koning *Harald Hül tekirn* (*Hilderand*) de overwinning over de verraderlijke vorsten *Ring* en *Ole* af te smeeken. De bijzonderheid, dat het schrift van de regter naar de linkerhand loopt, gelijk in de Oostersche talen, welke schrijfwijze bij de invoering van het Christendom door die der Romanische talen verdrongen is, geeft een treffend bewijs van de oudheid van dezen Runen-steen en kan misschien leiden tot verklaring van andere Runische opschriften, welke hier en daar in *Europa*, als stomme getuigen der aloudste geschiedenis van dit werelddeel, gevonden worden. Van denzelfden *Finn Magnussen* verwacht men eerlang eenige inlichtingen omtrent de reis, welke, naar zijne meening, *Columbus* in 1477 naar *IJsland* gedaan heeft.

Mengelwerk.

HET KEIZERRIJK MAROKKO.

De Engelsche Scheepsluitenant *Washington* bezocht dit rijk in de jaren 1829 en 1830, en deelt daarover de volgende berigten mede: Volgens zijne opgave heeft de stad Marokko 80 000 à 100 000 inwoners, waaronder 5000 Joden zijn. Zij ligt midden op eene vlakte, 1500 voeten boven de oppervlakte der zee. De berg Atlas ligt ten Zuiden van de stad en dezelfs met sneeuw bedekte toppen bezitten eene hoogte van 11,000 voet. De stad heeft omtrent 6 uren in omvang en is met muren omgeven. Zij heeft 19 moskeën, van welke de hoogste 9 verdiepingen heeft. Vele huizen staan ledig, en men ziet dus, dat de stad voorheen meer inwoners telde. Dit is ontstaan door de pest en den hongersnood, die haar voor eenige jaren teisterden; naauwelijks de helft is bewoond. De berg Atlas is door een volk bewoond, dat zich van de Arabieren en Mooren zeer onderscheidt. Hetzelve is sterk goed gevormd, van middelbare gestalte en heeft eene eenigzins bruine kleur. Deszelfs hoofdbezigheid bestaat in de jagt; de hutten zijn van steen gebouwd en met leijen gedekt. Het land van den voet van den Atlas tot aan de Zee is eene groote vlakte, die zeer goed bebouwd kon worden. De inwoners van het Keizerrijk Marokko bestaan uit zes verschillende natien: uit Mooren, Arabieren, Scheilahs, Berbers, Joden en Negers. De Sultan heeft eene onbeperkte magt.

(*Recencent ook der Recencenten.*)

CHINEESCH PROBATUM.

Kien Long, Keizer van China, deed bij Sir *George Staunton* onderzoek, op welke wijze de Geneesheeren in Engeland beloond werden. Toen men hem, met eenige moeite, had doen begrijpen, dat dezelve eene ruime belooning ontvingen van hunnen patiënt, zoo lang deze ziek was, riep hij uit: »Hoe kan in Engeland iemand gezond wezen, zoo lang hij de kosten kan bestrijden van ziek te zijn? Laat mij u eens vertellen, hoe ik met mijne Geneesheeren te werk ga. Ik heb er vier, aan wie de zorg voor mijnen welstand is toevertrouwd; ik geef hun een zeker weekgeld, maar van het oogenblik af, dat ik ziek word, houdt hun inkomen op, tot dat ik weêr beter ben. Ik behoef u niet te zeggen dat mijne ziekten van korten duur zijn!"

(*Vaderl. Letteroeffening* 1834.)

BIJZONDERHEDEN VAN GROOTE COMPONISTEN.

Beethoven schiep zijne groote meesterstukken in het woud, in de stilte van den nacht, aan den oever van rivieren of meeren, en in de grotten van Baden. *Gluck*, om zijne verbeelding op te winden, zette zich bij schoon weer, midden in een weiland, en daar voor zijn klavier componeerde hij zijne beide *Iphigeniën* en zijnen *Orpheus*. *Sarti* kreeg zijne hooge vlugt slechts te midden der nachtelijke stilte, in eene groote kamer door een flaauw brandende lamp verlicht. *Cimarosa* integendeel hield van de beweging in de gezelschapszalen en het flikkeren der lichten. *Cherubini*, die te gelijk schilder en componist was, bevond zich insgelijks gaarne in gezelschap, wanneer hij componeerde, maar wanneer hem de beelden niet vlug voor den geest kwamen, nam hij een spel kaarten, verlustigde zich met de prentjes, die hij met de zonderlingste omschriften voorzag; gewoonlijk geraakte hij daardoor in eene gunstige stemming. *Sacchini* kon slechts dan componeren, wanneer zijne vrouw of liever zijne beminde aan zijne zijde zat, of wanneer hij jonge katten zag spelen en springen. *Paesiello* componeerde in het bed onder de dekens zijne *Nina*, zijnen Barbier van Sevilla en andere stukken *Zingarelli* dan, wanneer hij zich door het lezen in den Bijbel of in de Kerkvaders had opgewonden. *Haydn* op het slot van Eisenstadt, zeide, dat hij geen zijner koren had kunnen opstellen, zoo hij den kostbaren diamanten ring, dien *Frederik II* hem geschonken had, niet aan zijnen vinger had gedragen *Tartini* eindelijk heeft in het nachtwandelen (*somnambulismus*) zijne heroemde *sonata des duivels* geschreven.

IERSCHE UITDAGING.

Een Ier doet den voorslag zich op eenen marktdag, zonder voorafgaande aankondiging, ergens in eene stad van het Graafschap Meath, in de Provincie Leinster, te begeven en aldaar 100 mannen uit te kiezen. De persoon, die de weddingschap aanneemt, moet zich op gelijke datum in eenige stad van Engeland begeven, om daar 200 mannen uit te kiezen. Deze twee afdeelingen zullen zich in Augustus 1834 ongewapend op eene bestemde plaats vervoegen, zich in twee legers verdeelen en op een gegeven teeken op elkander aanvallen. Er mag niet geslagen worden, maar slechts sterkte en vlugheid beslissen. De Ier wedt om *f* 11,000,— dat de 100 Ieren de 200 Engelschen zullen op den grond werpen, onder voorwaarde, dat elk, die eenmaal is ter nedergeworpen, niet meer aan den strijd mag deelnemen. Zal Oud-Engeland deze uitdaging aannemen?

(*Alg. Lett. Maandschrift.*)

Te PARAMARIBO, bij J. J. ENGELBRECHT.